

MAKTABLARDA INFORMATIKA FANINI O'QUV PREDMETI SIFATIDA O'QITILISHI

Davlatqulova Mamlakat Xomitovna

Toshkent viloyati, Ohangaron tuman 1-son kasb-hunar maktabi

Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi

Annotatsiya:

Informatika ilmiy fan sifatida maktab dasturida nisbatan yaqinda paydo bo'ldi. Ammo nima uchun kompyuter fanlarini o'rganish va uni qanday qilib aniq bajarish kerakligi haqidagi savollar hali ham munozara mavzusiga aylanadi.

Kalit so'zlar: Informatika, algoritm, kompyuter, dasturlash va web dasturlash.

Axborot texnologiyalari har kuni inson hayotiga tobora ko'proq kirib bormoqda. Bugungi kunda, hatto eng qadimiy kasblar ham kompyuter dasturlari va turli xil IT texnologiyalarni talab qiladi. Shu munosabat bilan maktablarda informatika kursi joriy qilindi, chunki bolalar kattalarga qaraganda ancha oson va tezroq o'rganadilar. Bundan tashqari, deyarli barcha zamonaviy maktab o'quvchilari uyda kompyuterga ega, ular maktabdan keyin o'z bilimlarini oshirishdan mamnun.

Ba'zi ekspertlar maktabdagi informatika kursidan kompyuterga oid bilimlar kelajakda barcha maktab o'quvchilari uchun foydali bo'lmasligi mumkinligiga ishonishadi va shuning uchun ular ushbu fanni o'rta maktablarda o'qitish maqsadga muvofiqligini shubha ostiga olishadi. Ammo agar biz bitiruvchilarning kasb-hunarga yo'nalishini hisobga olsak, unda maktab o'quv dasturining ushbu mavzusi o'qish uchun juda zarur va zarur bo'lib qoladi. O'zini kompyuter texnologiyalari sohasida sinab ko'rgan yoshlar uchun kelajakdagi kasbini tanlash ancha oson. Informatika jamiyatning axborot sohasining tarixiy rivojlanishining tabiiy natijasi sifatida tushuniladi. Axborotni qayta ishlash texnologiyalari bir asrdan ko'proq vaqt davomida mavjud bo'lib, ularning rivojlanishi evolyutsiyasi ilmiy texnik taraqqiyot tufayli bir necha bosqichlarni bosib o'tdi. Birinchi bosqich yozuvlarni ixtiro qilish bilan bog'liq bo'lib, bu bilimlarni avloddan avlodga o'tkazish imkoniyatini yaratdi. Ikkinchi bosqich XVI asrning o'rtalarida, madaniyatni tubdan o'zgartirgan matbaa ixtiro qilinganidan boshlandi. Uchinchi bosqich (19-asr oxiri) elektr energiyasining ixtiro qilinishi natijasida yuzaga keldi, shu tufayli telegraf, telefon, radio va telekommunikatsiyalar paydo bo'ldi, bu esa har qanday hajmdagi ma'lumotlarni tezkor uzatishga imkon berdi. To'rtinchi bosqich (20-asrning 70-yillari) -

mikroprotessor texnologiyasini ixtiro qilish, shaxsiy kompyuterni yaratish. Har safar axborot texnologiyalari bilim chuqurligi va hajmini, madaniyat darajasini tubdan o'zgartirib yubordi. Shu bilan birga, dastlabki uch bosqich faqat ma'lumotlarni yozib olish, ko'paytirish va tarqatish usullarini o'zgartirdi. Hozirgi bosqichda intellektual faoliyatni texnologlashtirish amalga oshirilmoqda. Kompyuter texnologiyalariga asoslangan axborot texnologiyalari aqlli protseduralarni amalga oshirishga qodir: kompyuter yordamida loyihalash, kompyuterni modellashtirish, moliyaviy-xo'jalik faoliyati, ko'p tilli tarjima, har xil diagnostika turlari, o'quv tizimlari, ma'lumotlarni qidirish, saralash va boshqalar. Bu to'rtinchi bosqich bo'lib, yangi bilimlarning o'sishini ta'minlovchi texnik vositalarni, usullarni, texnologiyalarni o'rganish va ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lgan nazariya va amaliyotning ko'plab yangi yo'nalishlari paydo bo'ldi, shuningdek Axborotni o'zgartirish jarayonlari bilan bog'liq bo'lgan inson faoliyati. 60-yillarning oxiri - 70-yillarning boshlarida. XX asr frantsuz olimlari frantsuz tilidagi ikkita so'z - "informatione" (information) va "avtomatique" (avtomatizatsiya) ning hosilasi sifatida shakllangan "informatique" (informatika) atamasini kiritdilar. Xuddi shu "Informatika shakllanishi" to'plamida ta'rif berilgan: "Informatika - bu kompyuterlashtirilgan (kompyuterga asoslangan) axborotni qayta ishlash tizimlarini ishlab chiqish, loyihalash, yaratish, baholash, ishlashning barcha jihatlarini o'rganadigan murakkab ilmiy va muhandislik intizomi, ularni qo'llash va ijtimoiy amaliyotning turli sohalariga ta'siri ". Ta'rif nafaqat informatika paydo bo'lishi va kompyuter texnologiyalari rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlikni aniq ta'kidlaydi, balki informatika kompyuterlarning rivojlanishining natijasi hisoblanadi. Informatika o'ziga xos axborot jarayonlari (texnologiyalar) ning ko'p sonli turlariga xos bo'lgan odatiy narsalarni o'rganadi. Ushbu axborot jarayonlari va texnologiyalari informatika ob'ekti hisoblanadi. Informatika - bu atrof-dagi dunyoni tahlil qilishda tizimli va axborot yondashuvni shakllantiruvchi, axborot jarayonlari, ma'lumot olish, o'zgartirish, uzatish, saqlash va ulardan foydalanish usullari va vositalarini o'rganadigan fan. Informatika nafaqat fan, balki uning eng keng qo'llanilish sohasi hamdir. Ular inson faoliyatining deyarli barcha turlarini qamrab oladi: ishlab chiqarish, boshqarish, madaniyat, ta'lim, tibbiyot, moliyaviy faoliyat, atrof-muhitni muhofaza qilish va boshqalar. Informatika shuningdek, kompyuter yordamida ma'lumotni konvertatsiya qilish jarayonlari va ularning amaliy muhit bilan o'zaro aloqalari bilan bog'liq bo'lgan inson faoliyati sohasidir. Informatikaning qiziqish doirasi - bu axborotning tuzilishi va umumiy xususiyatlari, shuningdek, inson faoliyatining turli sohalarida ma'lumotlarni izlash, yig'ish,

saqlash, o'zgartirish, uzatish va ulardan foydalanish jarayonlari bilan bog'liq masalalar. Avtomatlashtirish va aloqa tizimisiz ulkan hajm va axborot oqimlarini qayta ishlashni tasavvur qilib bo'lmaydi, shuning uchun elektron kompyuterlar va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ham informatikaning asosiy yadrosi, ham moddiy bazasi hisoblanadi. Maktab informatika faniga faol rivojlanayotgan informatika fanining mazmunini tashkil etuvchi barcha xilma-xil ma'lumotlar kiritilishi mumkin emas. Shu bilan birga, umumta'lim funktsiyalarini bajaradigan maktab predmeti fanning mohiyatini ochib beradigan, talabalarni boshqa fanlarning asoslarini o'rganish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va ko'nikmalar bilan qurollantiradigan eng muhim, asosiy tushunchalar va ma'lumotlarni aks ettirishi kerak. maktabda, shuningdek yoshlarni kelajakdagi amaliy faoliyat va zamonaviy axborot jamiyatidagi hayotga tayyorlash.

Umumiy ta'lim mazmunini shakllantirish tamoyillari orasida zamonaviy didaktika fanning mantiqiyliigi va o'quv predmetining birligi va qarama-qarshiligi printsipini ajratib turadi. B. T. Lixachev bu borada ta'kidlaganidek, «fan mantig'i va akademik mavzuni loyihalashtirish mantig'ining birligi va qarama-qarshiligi g'oyasi fanning qarama-qarshi rivojlanib borishi bilan bog'liq. U qalin xurofotni bosib o'tib, oldinga sakraydi, joyida yuradi va hatto orqaga chekinadi. Keling, umuman maktab uchun xarakterli bo'lgan asosiy maqsadlarni qanday qilib maktab o'quvchilarini informatika sohasida o'qitish bilan bog'lash mumkinligini ko'rib chiqaylik. Maktabda informatika fanini o'qitishning tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadi har bir o'quvchiga informatika asoslari, shu jumladan ma'lumotni o'zgartirish, uzatish va undan foydalanish jarayonlari haqidagi g'oyalarni o'z ichiga olgan dastlabki fundamental bilimlarni berish va shu asosda o'quvchilarga dunyoning zamonaviy ilmiy rasmini shakllantirishda axborot jarayonlarining ahamiyati, shuningdek zamonaviy texnologiyalarni rivojlantirishda axborot texnologiyalari va hisoblashning o'rni. Maktabdagi informatika kursini o'rganish, shuningdek, o'quvchilarni ushbu bilimlarni doimiy va ongli ravishda o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan asosiy ko'nikmalar va ko'nikmalarni hamda maktabda o'rganilgan boshqa fanlarning asoslarini qurollantirishga mo'ljallangan. Informatika sohasidagi bilimlarni o'zlashtirish, shuningdek tegishli ko'nikma va malakalarni egallash o'quvchilarning umumiy aqliy rivojlanishi, ularning fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish kabi shaxsiyat xususiyatlarini shakllantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatishga mo'ljallangan. Maktab informatika kursining amaliy maqsadi o'quvchilarning mehnat va texnologik tayyorgarligiga hissa qo'shish, ya'ni. ularni bitiruvdan keyin ishlashga tayyorgarlikni ta'minlaydigan bilim, ko'nikma va

malakalar bilan jihozlash. Bu shuni anglatadiki, maktab informatika kursi nafaqat informatika fanining asosiy tushunchalari bilan tanishishi kerak, ular, albatta, ongni rivojlantiradi va bolaning ichki dunyosini boyitadi, balki amaliy yo'naltirilgan - o'quvchini kompyuterda ishlashga o'rgatish va yangi axborot texnologiyalari vositalaridan foydalanish. Kasb-hunarga yo'naltirish uchun informatika kursi talabalarga kompyuter va informatika bilan bevosita bog'liq bo'lgan kasblar, shuningdek, kompyuterlardan foydalangan holda maktabda o'rganilayotgan fanlarning turli xil qo'llanmalari to'g'risida ma'lumot berishlari kerak. Masalaning ishlab chiqarish tomoni bilan bir qatorda informatika fanini o'qitishning amaliy maqsadlari ham "kundalik" jihatni - yoshlarni kompyuter texnologiyalari va boshqa axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan kundalik hayotda oqilona foydalanishga tayyorlashni nazarda tutadi.

Bizning vaqtimizda informatika hayotimizning ajralmas qismi va maktabda majburiy fan hisoblanadi. Maktablarda informatika fanini o'qitish bo'yicha dasturlar va kurslar yuqori darajada ishlab chiqilgan, o'quvchilar axborot texnologiyalarini o'rganish bilan juda erta tanishadilar. Eng asosiysi, bolaning kompyuter monitorida o'tkazgan vaqtini oqilona dozlash va, albatta, yosh mezonlariga muvofiq bolalarning umumiy rivojlanishi uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni filtrlash.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования [Текст] / М-во образования и науки Рос.Федерации. — М.: Просвещение, 2011. - 48 с.
2. Семакин И.Г. Информатика. Базовый курс. 7-9 классы / И.Г.Семакин и др. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2004.
3. Khakimov, S. R., & Sharopov, B. K. (2023). Educational Quality Improvement Events Based on Exhibition Materials in Practical Training Lessons. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education, 1(2), 5-10.
4. ХАКИМОВ, С. (2023). ПОВТОРНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОДЫ В АВТОМОЙКАХ ПУТИ МАРШРУТИЗАЦИИ. ТЕСНика, (1 (10)), 1-5.
5. ХАКИМОВ, С., & Тургунбаева, М. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОПЫТА ЯПОНИИ, США И ГЕРМАНИИ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ. ТЕСНика, (2 (11)), 17-19.

6. Кодирова, Ф., Хакимов, С., & Турғунбаева, М. (2023). ОСНОВНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К СОВРЕМЕННЫМ ТЕПЛОИЗОЛЯЦИОННЫМ СТРОИТЕЛЬНЫМ МАТЕРИАЛАМ. ТЕСНика, (2 (11)), 5-9.

7. Yuvmitov, A., & Hakimov, S. R. (2021). Influence of seismic isolation on the stress-strain state of buildings. Acta of Turin Polytechnic University in Tashkent, 11(1), 71-79.

8. Шаропов, Б. Х., Хакимов, С. Р., & Рахимова, С. (2021). Оптимизация режимов гелиотеплохимической обработки золоцементных композиций. Матрица научного познания, (12-1), 115-123.

9. Ювмитов, А. С., & Хакимов, С. Р. (2020). ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ СЕЙСМОИЗОЛЯЦИИ НА ДИНАМИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗДАНИЯ. Acta of Turin Polytechnic University in Tashkent, 10(2), 14.

10. Hakimov, S., & Dadaханov, F. (2022). STATE OF HEAT CONDUCTIVITY OF WALLS OF RESIDENTIAL BUILDINGS. Science and innovation, 1(C7), 223-226.

11. Yuldashev, S., & Hakimov, S. (2022). ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ТЕБРАНИШЛАР ҲАҚИДА. Science and innovation, 1(A5), 376-379

12. Хакимов, С. (2022). АКТИВ ВА ПАССИВ СЕЙСМИК УСУЛЛАРИ ҲАМДА УЛАРНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ. Journal of Integrated Education and Research, 1(2), 30-36.

13. Хакимов, С., Шаропов, Б., & Абдуназаров, А. (2022). БИНО ВА ИНШОТЛАРНИНГ СЕЙСМИК МУСТАҲКАМЛИГИ БЎЙИЧА ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР (РОССИЯ, ЯПОНИЯ, ХИТОЙ, АҚШ) МЕЪЁРИЙ ХУЖЖАТЛАРИ ТАҲЛИЛИ. BARQARORLIK VA YETAKSHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 806-809.

14. Rasuljon o'g'li, K. S., & Muhammadjanovna, K. F. (2023). ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING STEEL REINFORCEMENTS AND COMPOSITE REINFORCEMENTS IN BUILDING STRUCTURES. AMALIY VA FUNDAMENTAL TADQIQOTLAR JURNALI | JOURNAL OF APPLIED AND FUNDAMENTAL RESEARCH, 2(6), 1-5.

15. Абдужабборов, А. А. У., & Хакимов, С. Р. У. (2023). ИССЛЕДОВАНИЕ СТЕПЕНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ В ГРУНТАХ ВИБРАЦИЙ, СОЗДАВАЕМЫХ ДВИЖЕНИЕМ ГРУЗОВОГО АВТОМОБИЛЯ. ТЕСНика, (1 (10)), 10-17.

